

...télőtábla

Gf.V.40.033/2014/15. szám

A ...télőtábla a dr. Nagydaróci Béla ügyvezető által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Németh Katalin jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a ... Törvényszék 2014. május 14. napján kelt számú ítélete ellen a felperes 8. sorszámon előterjesztett és Pf. 12. sorszámon kiegészített fellebbezése folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására - 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a „Z.” védnevű bányatelke bányászati jogosultja, jogosultságát 2007. július 3-án átruházással szerezte meg. Az ... Autópálya ... km-szelvények közötti szakasza a bányatelken halad keresztül.

2002. december 4-én az **Á.** Rt. és a bányatelek bányászati jogának akkori jogosultja, a **Z.** Szövetkezet (továbbiakban Szövetkezet) kártalanítási szerződést kötött, amelyet a felek 2003. január 16-án és 2003. szeptember 4-én módosítottak. A módosított szerződés alapján a szövetkezet 321.712.224 forint kártalanításban részesült, amelynek fejében hozzájárult ahhoz, hogy a **z.-i** ... hrsz.-ú ingatlanokon a bányatelek törlésre, míg a ... és a ... hrsz. alatti ingatlanokon a kisajátítási tervdokumentációnak megfelelően korlátozásra kerüljön.

A bányatelken keresztezi az autópályát az alperes által építtetett, 2008. július 2-án forgalomba helyezett „3. számú keresztező külterületi mellékút” megnevezésű

közlekedési létesítmény. A felperes e létesítmény miatt az alperesnél kártalanítási igénnyel élt, azt az alperes azzal utasította el, hogy a bányatelek korábbi jogosultja teljes körű kártalanításban részesült, egyúttal lemondott minden további kártalanításról, kártérítésről vagy egyéb ellenértékről.

A felperes 2008. november 26-án keresetet terjesztett elő az alperes ellen 137.652.000 forint kártérítés és járulékai megfizetése iránt arra alapítva, hogy az alperes a jogszabályi előírásokat megsértve elmulasztotta a mellékúttal érintett terület kivett helyé nyilvánítási eljárásának megindítását, amely alapján a felperest kártérítés illette volna meg, mert a mellékút és annak védőpillére alatt az ásványvagyon kitermelése lehetetlenné vált, a bányatelek mérete csökkent.

A ...télőtábla számú jogerős ítéletével a keresetet elutasította, kifejtve, hogy a perben azt kellett vizsgálni, hogy a Szövetkezetet kártalanították-e, mert amennyiben igen, ezáltal a jogelőd joga megszűnt, a felperes, mint a bányászati jog későbbi jogosultja további kártalanítási igénnyel nem léphet fel. Megállapította az ítéltábla, hogy a szerződésben a Szövetkezet tudomásul vette, hogy a megjelölt ingatlanokon bányászati jogát nem gyakorolhatja, arról kártalanítás fejében kifejezetten lemondott. A felek a kártalanítási összeget átalánynak tekintették, ami azt jelenti, hogy a 321.712.224 forint egyenértékű azzal a kárral, ami abból keletkezett, hogy a z.-i ... hrsz. alatti ingatlanokon a bányászati jog jogosultja a továbbiakban bányászatot nem végezhet, a ... és ... hrsz. alatti ingatlanokon pedig korlátozottan végezhet. A felperes ezért kártalanításra nem jogosult, mert bányászati jogelődje jogáról kártalanítás fejében lemondott, ezáltal bányászati jogát a felperesre sem ruházhatta át.

A Kúria a 2013. szeptember 11-én kelt számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában rámutatott arra, hogy a Szövetkezet a bányatelek minősítés törléséhez az említett ingatlanok tekintetében hozzájárult, bányászati tevékenységéről lemondott. E szerződéses szándék vizsgálata szempontjából közömbös, hogy később a bányatelek minősítés törlésére nem került sor.

A felperes keresetében a 2013. január 14-én és szeptember 4-én módosított 2002. december 4. napján létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy a szerződés a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Btv.) 3.§-ába, illetve a 26.§ (11) és (14) bekezdéseibe ütközik, ezáltal az 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 200.§-ának (2) bekezdése értelmében semmis.

A Btv.3.§-ába ütközést azért állította, mert a 2002. december 4-én kötött szerződésben a Szövetkezet eladóként, az Á. Részvénytársaság vevőként szerepel, amennyiben pedig a szerződés adásvételi szerződések minősül, úgy az a Btv.3.§-ába ütközik, mert a tőzégvagyon kitermelésére nem került sor, az így állami tulajdon, afelett a két fél adásvételi szerződéssel ezért nem rendelkezhetett. Amennyiben viszont a szerződés kártalanítási megállapodásnak minősül, az megítélése szerint a Btv.26.§-ának (11) és (14) bekezdésével ellentétes, e rendelkezések szerint ugyanis kártalanítás csak hatósági határozattal lehetséges az

említett jogszabályhelyekben írt feltételek megléte esetén, e feltételeknek azonban egyike sem következett be adott esetben.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta a felperes perbeli legitimációját, a megállapítási kereset feltételeinek fennállását, illetve érdemi védekezésében arra hivatkozva, hogy a szerződés kártalanítási megállapodás volt, amely nem ütközött a Btv.26.§ (11) és (14) bekezdésébe, ugyanis azok nem zárják ki a kártalanítás megállapodással való rendezését.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak 1.500.000 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, valamint a felperesnek 200.000 forint elsőfokú eljárásban felmerült költséget.

Megállapította, hogy a felperes keresetösségi joga fennáll, a keresetet érdemben vizsgálva azonban az alperes érdemi védekezését osztotta. Megállapította, hogy a 2002. december 4-én kötött szerződés kártalanítási szerződésnek minősül, amely nem ütközik a Btv.26.§ (11) és (14) bekezdésébe. A Btv.26.§-ának (11) bekezdése jelen ügy tényállására nem vonatkoztatható, a 26.§ (14) bekezdése pedig nem zárja ki, hogy két magánjogi jogalany egymással kártalanítási szerződést kössön.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és a kereset teljesítése érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést. Változatlanul fenntartotta azt az álláspontját, hogy a Szövetkezet és az Á. Részvénytársaság között létrejött megállapodás tartalma a Btv.3.§-ába, illetőleg a 26.§ (11) és (14) bekezdésbe ütközik, ezért a régi Ptk.200.§ (2) bekezdése alapján semmis. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság e jogszabályhelyeket nem kellőképpen értékelte, ezért téves megállapításra jutott, amelynek alátámasztására igazságügyi szakértői véleményt csatolt. Értelmezése szerint a Btv.26.§ (14) bekezdésébe foglalt rendelkezésre tekintettel a bányavállalkozót kártalanítás akkor illeti meg, ha a bányatelek területét kivett helyé nyilvánítják. Álláspontjának alátámasztására mellékelte megkeresésére az M.H) által adott válasziratot, amelyben az M.H megerősítette, hogy kivett helyé nyilvánítás nélkül a kártalanítás teljes mértékben kizárt, amelyre tekintettel álláspontja szerint a 2003-ban megkötött megállapodások érvényesen nem jöhettek létre.

Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a ... Törvényszék 4... számú közbenső ítéletében foglalt indokolással is ellentétes, mert e közbenső ítéletben az elsőfokú ... Törvényszék úgy foglalt állást, hogy „Az építés megkezdése előtt azért az építető alperesnek kivett helyé nyilvánítási eljárást kellett volna kezdeményezni a bányakapitányságnál, melynek során a felperes kártalanítási igénye ugyancsak vizsgálható lett volna. Ennek elmulasztása szintén az alperes terhére értékelendő”. Utalt arra, hogy a Pp.227.§ (1) bekezdése szerint a bíróság a saját határozatához kötve van, így nem csak a bíróság, hanem az eljáró bíró is kötve van ahhoz a korábbi határozatához, amely megállapította, hogy a N. Zrt. a felperes neve felé

kártérítéssel tartozik azért, mert az építés megkezdése előtt a kivett helyé nyilvánítási eljárást nem indította meg.

Előadta azt is, hogy a jogelőd bányavállalkozó és az Á. Részvénytársaság között 2003-ban megkötött megállapodások arra tekintettel is semmisek, mert az adott bányatelken az ásványi nyersanyag kitermeletlen állapotú, a Magyar Állam tulajdonában van, kártalanítási megállapodás pedig más tulajdonjoga alapján nem köthető jogszerűen.

Az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Utalt arra, hogy a felperes bányászati jogának polgári jogi megállapodással korlátozott volta tényként állapítható meg a jogerős és felülvizsgált ítélet alapján. A bányászati jog törlésének elmaradása az alperessel szemben a felperes alappal nem hivatkozhat, hiszen a korábbi másodfokú és felülvizsgálati ítélet is kifejtette, hogy a bányászati jog eljárásjogi rendezésének elmulasztása nem nyitja meg a jogot a felperes előtt újabb kártérítési kártalanítási igény jogszerű érvényesítésére.

A Btv.3.§-ában foglaltakra hivatkozást alapjaiban hibásnak ítélete meg, utalva arra, hogy a kártalanítást a bányavállalkozó nem a földben lévő ásványvagyon értékeként kapta, hanem annak ellentételezéseként, hogy azt nem tudta kitermelni és emiatt veszteség, kár érte. Utalt arra is, hogy a felperes logikája alapján ő maga sem kérhetne kártalanítást, hiszen a kitermeletlen tőzeg tulajdonosa nem a felperes, hanem az állam.

Hivatkozott arra, hogy a szerződés Btv.26.§ (11) bekezdésébe ütközését a felperes sem a keresetében, sem a fellebbezésében nem fejtette ki, illetve hogy az adott jogszabályhely rendelkezései az ügyben nem relevánsak.

A Btv.26.§ (14) bekezdésére alapított kereset és fellebbezés tekintetében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra az álláspontra, hogy e jogszabályhely nem zárja ki a felek egymás között megállapodással rendezzék a kártalanítást. Erre a megállapodásra a kivett helyé nyilvánítási eljárásban hivatkozni lehet és a kivett helyé nyilvánító határozat a felek önkéntes és a kivett helyé nyilvánító határozat a felek önkéntes és kölcsönös megegyezésen nyugvó megállapodása alapján erről rendelkezhet. Álláspontja szerint a Szövetkezetnek kivett helyé nyilvánítás nélkül, saját magának kellett volna bányatelek - megállapodásban foglaltaknak megfelelő - módosítását kérni a bányakapitányságtól, s ilyen kérelem alapján a módosuló bányatelek vonatkozásában a kivett helyé nyilvánítási eljárás lefolytatására már nem is lett volna szükség. A bányatelek vonatkozásában kivett helyé nyilvánítási eljárás elmaradása nem teszi a felek szerződését érvénytelenné és nem érinti azt a tényt, hogy a tőzegebánya jogosultja, a szövetkezet az autópálya építésével összefüggésben a jövőre nézve is kihatóan átalánykártalanítás ellenében lemondott a bányászati jogosultságáról.

12. sorszámú fellebbezéskiegészítésében a felperes hivatkozott arra, hogy a ...télőtábla jogerős ítéletében foglaltakról aP.-ot és az M.H-t is tájékoztatta. A P. a

számú határozatában azonban a felperes részére a Z. védnevű bányatelek egészére vonatkozóan bányatérkép adatszolgáltatási kötelezettséget állapított meg, amelynek elmulasztásáért 200.000 forint bírságot szabott ki a felperessel szemben. Hivatkozott arra, hogy a bányahatóság azért bírságolta meg a felperest, mert a felperes nem jelezte, hogy a jogerős ítélet a bányatelek nagyságára és a bányászati jogra vonatkozóan lényeges változást tartalmaz, és így a bányatelek területének térképét nem lehet addig elkészíteni, amíg a bányakapitányság az ítélet szerint nem rendelkezik. Utalt azonban arra, hogy kivett helyé nyilvánítási eljárás hiányában a bányakapitányság a bányatelken semmilyen átvezetést nem tud megtenni, ezért állapította meg a teljes eredeti bányatelekre a felperes térképészeti kötelezettségét.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a tényállást helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítélezése alapjául.

A Btv.3.§ (1) bekezdése szerint az ásványi nyersanyagok, valamint a geotermikus energia természetes előfordulásukban az állam tulajdonában állnak. A bányavállalkozó által kitermelt ásványi nyersanyag a kitermeléssel az energetikai célra kinyert geotermikus energia hasznosítással a bányavállalkozó tulajdonába megy át.

A fentiek értelmében amennyiben a kitermelést a bányavállalkozó valamely oknál fogva nem végezheti el, az ásványi nyersanyag nem kerül a tulajdonába, a tulajdonjogot nem szerezheti meg, ezzel kár éri, amelyre figyelemmel kártalanításra jogosult. Ha bányavállalkozó a kitermelést már elvégezte és az ásványi nyersanyag tulajdonjogát megszerezte, úgy a bányatelek törlése vagy korlátozása esetén kár nem éri, kártalanítást nem kaphat.

Alapvetően téves a felperesnek az a fellebbezésben kifejtett álláspontja, hogy a kártalanítás feltétele a Btv.26.§ (14) bekezdése alapján a kivett helyé nyilvánítás. Az, hogy a törvény úgy rendelkezik, hogy kivett helyé nyilvánítás esetén a bányavállalkozót kártalanítás illeti meg, nem zárja ki a kártalanítást abban az esetben, ha a bányavállalkozó egyéb okból nem termelheti ki az ásványi nyersanyagot.

A Szövetkezet a megállapodásokban abban egyezett meg az Á. Részvénytársasággal, hogy az érintett, a bányatelekhez tartozó ingatlanokon nem folytat bányászatot, illetve két ingatlanon csak korlátozottan folytatja e tevékenységet. Ez a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint azt jelenti, hogy a Szövetkezet a felperes jogelődjével a bányatelek módosításában állapodott meg, erre pedig a jogszabály lehetőséget ad.

Ennek megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek a P. számú levelében: „A bányászati jog a bányatelek egészéhez kapcsolódik, amely bányatelek kérelemre vagy hivatalból módosítható (csökkenthet, növelhető), illetve törölhető.” „A Btv. úgy

rendelkezett és rendelkezik ma is, hogy a bányatelek törlése az arra jogosult (bányavállalkozó) kérelmére vagy hivatalból történhet, és az illetékes bányakapitányság a bányatelket törő jogerős határozattal megkeresi az illetékes földhivatalt a bányatelek jogi jelleg ingatlan-nyilvántartásból történő törlése végett. A bányatelek jogi minősítés egyes helyrajzi számok vonatkozásában csak akkor törölhető, ha a bányavállalkozó a bányatelek módosítási kérelmében e helyrajzi számok kihagyásával határozza meg a bányatelek új határvonalát." „Ingatlanok tekintetében a bányászati jogról nem mondhat le a bányavállalkozó, mert a bányászati jog a bányatelekben (meghatározott térrészben) ölt testet és nem felszíni ingatlanban. A bányavállalkozó ugyanakkor gyakorolhat önkorlátozást és egyes ingatlanokat nem tervez be a továbbiakban a kitermelésbe."

A felperes jogelődje és az Á. Részvénytársaság között létrejött megállapodás ezért nem ütközik a Bt.26.§ (14) bekezdésébe, de akkor sem ütközne e jogszabályhelybe, ha a kártalanítást a bányavállalkozó a kivett helyé nyilvánításra tekintettel kapta volna meg. Az, hogy a kivett helyé nyilvánító határozatban rendelkezni kell a kártalanításról is, illetve a kártalanítással meg nem elégedő bányavállalkozó többletkártalanítási igényét bíróság előtt érvényesítheti nem zárja ki azt, hogy az érintettek a kártalanításban megállapodjanak.

Alapítvánnyal hivatkozott fellebbezésében a felperes arra is, hogy az elsőfokú bíróság a korábbi perben hozott nem jogerős közbenső ítéletéhez kötve lenne a Pp.227.§ alapján, ugyanis ezt az ítéletet a másodfokú bíróság a közbenső ítélettel szemben előterjesztett fellebbezés folytán jogerősen megváltoztatta.

A Pp.163.§ (1) bekezdése szerint a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. A Pp.177.§ (1) bekezdése szerint, ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki.

A per eldöntéséhez szükséges tények az okiratokból megállapíthatók voltak, további bizonyítási eljárás lefolytatására nem volt szükség. A perben eldöntendő kérdés jogkérdés volt - erről az elsőfokú bíróság a feleket a tárgyaláson tájékoztatta - amelynek megítéléséhez a bíróság szakértelemmel rendelkezik, szakértő igénybevételére nincs szüksége.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése és 254.§ (3) bekezdése alapján helyes indokaira tekintettel hagyta helyben.

A sikertelenül fellebbező felperes perköltséget nem igényelhet és a Pp.78.§ (1) bekezdése, valamint az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján viselni tartozik az illeték-feljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, valamint az alperes másodfokú eljárásban

felmerült perköltségét, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (6) bekezdése alapján állapította meg.

Pécs, 2015. február 26.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró